

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/121/2019
Identifikačné číslo spisu: 4112244344
Dátum vydania rozhodnutia: 25.09.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Katarína Slováčková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:4112244344.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ T. L., bytom B., G. XXX/XX, 2/ N.. N. W., S.., bytom B., W. XXXX/XX a 3/ N.. O. W., S.., bytom B., K. XXX/X, zastúpených JUDr. Evou Hlaváčovou, advokátkou so sídlom v Nitre, Farská 12, proti žalovanej Rímskokatolíckej cirkvi, Sídlná kapitula Nitra, so sídlom v Nitre, Hradné námestie 7, zastúpenej advokátskou kanceláriou Petruška & partners s.r.o., so sídlom v Nitre, Kupecká 18, IČO: 47 254 882, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 9 C 412/2012, o dovolaní žalobcov 1/ až 3/ proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 8. marca 2018 sp. zn. 7 Co 760/2016 takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má proti žalobcom 1/ až 3/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania v celom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 6. októbra 2016 č. k. 9 C 412/2012-300 rozhodol, že do dedičstva po neb. Y. W., nar. XX. H. XXXX, zomr. XX. T. XXXX, a po neb. Y. W., rod. W., nar. XX. H. XXXX, zomr. X. H. XXXX, patrí z titulu bezpodielového spoluvlastníctva manželov novovytvorená parcela č. XXXX/XX - orná pôda o výmere 6 340 m², nachádzajúca sa v kat. úz. T., tak ako je vyznačená v Geometrickom pláne č. 34/2013 vypracovanom N.. P. L. 17. júna 2013 a overenom Správou katastra Nitra dňa 26. júna 2013. Predmetný geometrický plán č. 34/2013 je neoddeliteľnou súčasťou rozsudku súdu prvej inštancie. O trovách konania súd rozhodol tak, že žalobcovia 1/ až 3/ majú nárok na plnú náhradu trov konania. Rozhodnutie vo veci samej súd odôvodnil s odkazom na ustanovenie § 126 ods. 1 a § 134 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka, ako aj na ustanovenie § 1 ods. 3, § 2 ods. 2, § 4 ods. 1 zákona č. 142/1947 Zb. o revízii prvej pozemkovej reformy.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej uznesením z 8. marca 2018 sp. zn. 7 Co 760/2016 rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 389 ods. 1 písm. b/ a § 391 ods. 1 Civilného sporového poriadku, ďalej len „CSP“). Ustálil, že napadnutý rozsudok nie je z opísaných hľadísk dostatočne odôvodnený, a to najmä vo vzťahu

k podstatným námietkam žalovanej. Súd prvej inštanacie sa mal dôslednejšie vysporiadať s obranou žalovanej voči žalobe, prednášanou v priebehu konania, podrobnejšie zhodnotiť naliehavý právny záujem žalobcov na požadovanom určení aj s ohľadom na špecifické okolnosti tohto prípadu, a tiež sa podrobnejšie zaoberať písomným prejavom vôle prídelcov o tom, že sa vzdali svojho vlastníckeho práva nadobudnutého prídelovou listinou. Zároveň bolo potrebné uplatniť aj aktuálne rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky v smere posúdenia kolízie právnych titulov vlastníctva pri nedbalom postupe vlastníka, ktorý si žalobou podanou so značným časovým odstupom uplatňuje vlastnícke právo voči niekomu, ktorý je ako vlastník dlhoročne zapísaný v katastri nehnuteľností a ktorého vlastnícke právo žalujúci vlastníak po dlhú dobu svojou pasivitou aj akceptoval. Vyššie riziko má totiž vo všeobecnosti nieš' nedbalý vlastníak, než nadobúdateľ v dobrej viere, ktorý dlhoročne dobromyseľne zapísané vlastníctvo užíva a nakladá s ním, pričom sa na príslušný list vlastníctva dostal po zákonom určenom správnom (katastrálnom) konaní. Ochrana nedbalého vlastníka nemôže byť absolútna aj s ohľadom na znenie ustanovenia § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka a čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky.

3. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podali včas dovolanie žalobcovia (ďalej aj „dovolatelia“), prípustnosť ktorého odôvodnili tým, že odvolací súd im nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Namietali, že odvolací súd založil svoje rozhodnutie na iných, zásadne odlišných záveroch, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštanacie nejavili ako významné, keďže žalobe v celom rozsahu vyhovel. Žalobcovia nemôžu proti takémuto rozhodnutiu odvolacieho súdu vecne a právne argumentovať, keďže odvolací súd navyše rozhodoval bez nariadenia pojednávania. Vlastník sa môže domáhať vlastníckeho práva kedykoľvek. Toto právo, resp. právo jeho nástupcov, mu zostáva zachované aj po 54 rokoch a je nepremlčateľné. V čase bývalého politického režimu nebola reálna možnosť domôcť sa prideleného majetku, ktorý bol navyše prídelcovi násilne odobratý orgánom, ktorý nemal na takýto krok právomoc. O prídeloch a výmeroch k majetku, jeho pridelení alebo odňatí, rozhodoval výlučne štát, nie prídelca. Zmena politického režimu nie je dôvodom neuznať žalobcom ich vlastnícke nároky k predmetnému majetku. Prídelová listina je stále platným dokladom o vlastníckom práve k predmetnej parcele a žalovaná toto svoje vlastníctvo stratila už v minulosti, o čom má a mala vedomosť. Žalovaná ako rozsiahla organizácia bola ako dominantný vlastníak pôdy často zasahovaná procesom vyvlastnenia v rámci revízie pozemkovej reformy, preto sa nemohla domnievať, že jej toto vlastnícke právo patrí aj napriek pozemnoknižnej evidencii. Žalovaná svoje vlastnícke právo stratila práve na základe uvedenej revízie, a preto nemohla a nemôže byť dobromyseľná. Toto konštatoval aj Krajský súd v Nitre v inom obdobnom konaní v rozsudku sp. zn. 8 Co 124/2016 z 2. marca 2017 týkajúcom sa tej istej pozemnoknižnej vložky č. XXX. Nemožno súhlasiť s názorom odvolacieho súdu ani v súvislosti s poukázaním na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 3. mája 2017 č. k. I. ÚS 151/2016-29 týkajúci sa dobrej viery nadobúdateľa vlastníckeho práva. Predmetný nález na prejednávajúcu vec nemožno aplikovať, keďže žalovaná nenadobudla prídelovú parcelu na základe sledu prevodných zmlúv, ale na základe jediného záznamového konania v katastri nehnuteľností, a to za predpokladu jej vedomosti o strate vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam v rámci revízie pozemkovej reformy, ako to konštatoval súd aj v spomenutom konaní 8 Co 124/2016. Na základe uvedeného žalobcovia navrhli uznesenie odvolacieho súdu zrušiť a vrátiť mu vec na ďalšie konanie a rozhodnutie vo veci.

4. Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu navrhla dovolaciemu súdu dovolanie žalobcov zamietnuť ako nedôvodné, prípadne odmietnuť ako nemajúce náležitosti podľa § 428 CSP, neodôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi ako aj pre nevymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom uvedeným v § 431 až 435 CSP.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech (posudzujúc z hľadiska procesného) bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 2 Cdo 165/2017, 3 Cdo 14/2017, 4 Cdo 157/2017, 5 Cdo 155/2016, 8 Cdo 67/2017). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 5 Cdo 255/2014).

7. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP); v danom prípade žalobcovia v dovolaní namietajú, že v konaní došlo k vade uvedenej v § 420 písm. f/ CSP, teda, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd vymenovaných v § 420 písm. a/ až f/ CSP. Spoločným znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP, je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej, alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Pokiaľ je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

10. V prípade, že dovolatelia vyvodzujú prípustnosť svojho dovolania z § 420 CSP, dovolací súd skúma prednostne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľov o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ CSP pristupuje len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. V danom prípade je dovolaním napadnuté uznesenie, ktorým odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

11. Dovolanie proti uzneseniu, ktorým odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie, nesmeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, ani rozhodnutiu, ktorým sa konanie končí, proti ktorým je dovolanie prípustné v zmysle ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku (R 19/2017). Rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej je rozsudok, ktorým odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie buď potvrdzuje alebo mení. V dôsledku kasácie prvoinštančného rozhodnutia a vrátenia veci na ďalšie konanie nie je vec právoplatne skončená a súd prvej inštancie znovu o nej koná a rozhoduje (por. napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 236/2016, 4 Cdo 148/2013). Tieto právne náhľady sú zastávané aj v odbornej právnickej literatúre (viď publikáciu Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 1353-1356).

12. Žalobcovia dovolaním napadli uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bol zrušený rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátená tomuto súdu na ďalšie konanie. Keďže v danom prípade nejde o rozhodnutie vo veci samej ani o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, nie je proti nemu dovolanie podľa § 420 CSP prípustné.

13. Vzhľadom na to, že dovolanie žalobcov smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, najvyšší súd ho odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP bez toho, aby sa zaoberal vecnou dôvodnosťou podaného dovolania.

14. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

15. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.